

20031125

Директива 2003/109/ЕО на Съвета

от 25 ноември 2003 година

относно статута на дългосрочно пребиваващи граждани от трети страни

СЪВЕТЪТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ,

като взе предвид Договора за създаване на Европейската общност, и по-специално член 63, параграфи 3 и 4 от него,

като взе предвид предложението на Комисията [1],

като взе предвид становището на Европейския парламент [2]

като взе предвид становището на Европейския икономически и социален комитет [3],

като взе предвид становището на Комитета на регионите [4],

като има предвид, че:

(1) С цел постепенното установяване на свобода, сигурност и правосъдие Договорът за създаване на Европейската общност предвижда, от една страна, приемането на мерки, целящи осигуряването на свободното движение на хора, свързани с придружаващи мерки относно контрола по външните граници, убежището и емиграцията и защита на правата на гражданите на трети страни.

(2) По време на извънредното съвещание в Тампере от 15 и 16 октомври 1999 г. Европейският съвет обяви, че правният статут на гражданите на трети страни трябва да се сближи с този на гражданите на държавите-членки и че лице, легално пребиваващо в държава-членка, за неопределен срок от време, което има разрешение за дългосрочно пребиваване, следва да получи в тази държава-членка съвкупност от постоянни права, възможно най-близки с тези, от които се ползват гражданите на Европейския съюз.

(3) Настоящата директива спазва основните права и принципите, признати по-конкретно от Европейската конвенция за защита на човешките права и основни свободи и Хартата за основните права в Европейския съюз.

(4) Интеграцията на граждани на трети страни, трайно установени в държавите-членки, е ключов елемент за поощряване на икономическото и социално единство, основна цел на Общността, изложена в Договора.

(5) Държавите-членки следва да въведат разпоредбите на настоящата директива без дискриминация, основаваща се на пол, раса, цвят, религия или убеждения, политически или други становища, принадлежност към национално малцинство, благосъстояние, произход по рождение, неравнопоставеност, възраст или сексуална ориентация.

(6) Основният критерий за получаване на статут на дългосрочно пребиваващ следва да бъде продължителността на пребиваване на територията на държавата-членка. Това пребиваване следва да е било легално и непрекъснато, за да свидетелства за трайното привързване на лицето с тази страна. Необходимо е да се предвиди известна гъвкавост при отчитане на обстоятелствата, които биха накарали едно лице временно да се отдалечи от територията.

(7) С цел получаване на статут на дългосрочно пребиваващ гражданинът на трета страна следва да докаже, че разполага с достатъчно средства и със здравна застраховка, за се предотврати оставането му в тежест на държавата-членка. Държавите-членки, когато оценяват притежанието на устойчиви доходи с редовен характер, могат да вземат предвид и фактори като пенсионни вноски или изплащане на данъчни задължения.

(8) Наред с останалото гражданите на трета страна, които желаят да придобият и запазят статута на дългосрочно пребиваващи, не следва да представляват заплаха за общественения ред и обществената сигурност. Понятието обществен ред може да обхваща и присъда за тежко престъпление.

(9) Икономическите съображения не би следвало да са мотив за отреждане на статут на дългосрочно пребиваващ и не би следвало да се считат като взаимосвързани с приложимите условия.

(10) Важно е да се установи система от процедурни правила, които да уреждат разглеждането на молбата за получаване на статут за дългосрочно пребиваване. Тези процедури би трябвало да са ефективни и управляеми по отношение на нормална трудова ангажираност на администрациите на държавите-членки, а също така прозрачни и справедливи, с цел да предоставят съответното ниво на правна сигурност на засегнатите лица. Те не следва да бъдат спънка за упражняването на правото на пребиваване.

(11) Придобиването на статут на дългосрочно пребиваващ следва да се удостовери от разрешение за пребиваване, което да дава възможност на съответното лице лесно и незабавно да доказва своя правен статус. Това разрешение за пребиваване е необходимо да отговаря и на определени високотехнологични стандарти, а именно по отношение на защита срещу фалшифициране и подправяне, за да се избегне злоупотреба в държавата-членка, в която е придобит статутът, както и в държавите-членки, в които се упражнява правото на пребиваване.

(12) С цел да се създаде истински интеграционен инструмент в обществото, в което дългосрочно пребиваващият се е установил, последният следва да се ползва от равнопоставеност с гражданите на държавата-членка по отношение на широк диапазон от икономически и социални области в зависимост от приложимите условия, определени с настоящата директива.

(13) По отношение на социалното подпомагане възможността от ограничаване на придобивките на дългосрочно пребиваващия до основните такива означава, че това понятие ще покрива минималния доход за издръжка, за обезщетения в случай на заболяване, бременност, родителска помощ или дългосрочни грижи. Процедурите за отпускане на тези средства се определят от националното законодателство.

(14) Държавите-членки следва да останат обект на задължението за предоставяне на система на обучение за малолетните деца при условия, аналогични на тези, предвидени за техните граждани.

(15) Понятието стипендия за обучение в областта на професионалното обучение не покрива мерките, финансирани по силата на разпоредбите за социална помощ. Наред с това достъпът до стипендии може да бъде подчинен на факта, че лицето, което кандидатства за стипендия, отговаря на собствените ѝ условия за получаване на статут на дългосрочно пребиваващ. Що се отнася до отпускането на стипендии за обучение, държавите-членки могат да отчитат факта, че гражданите на Съюза биха могли да се ползват от същото предимство в държавата по произход.

(16) Дългосрочно пребиваващите следва да се ползват от засилена защита срещу експулсиране. Тази защита е в духа на критериите, определени въз основа на решенията на Европейския съд по правата на човека. С цел да се осигури защита срещу експулсиране държавите-членки следва да предвидят право на ефективна правна компенсация.

(17) Хармонизацията на условията за получаване на статут на дългосрочно пребиваващ благоприятства взаимното разбирателство между държавите-членки. Някои държави-членки издават разрешения за постоянно пребиваване или безсрочни разрешения при по-благоприятни условия от установените с настоящата директива. От Договора не се изключва възможността за прилагането на по-благоприятните национални разпоредби. Обаче за целите на настоящата директива е необходимо да се предвиди разрешението, издадени при по-благоприятни условия, да не осигуряват достъп до право на пребиваване в останалите държави-членки.

(18) Установяването на условията, на които се подчинява правото на пребиваване в друга държава-членка на граждани на трети страни, които са дългосрочно пребиваващи, би следвало да допринесе за ефективната реализация на вътрешния пазар като пространство, в което е осигурено свободното движение на всички хора. То може също така да представлява важен фактор за мобилността, а именно на пазара на работна ръка в Съюза.

(19) Необходимо е да се предвиди правото на пребиваване в друга държава-членка да може да се ползва с цел упражняване на професия като работник или служител или упражняване на свободна професия, или с цел образование, т.е. установяване без упражняване на някаква стопанска дейност.

(20) Членовете на семейството следва също да могат да се установят заедно с дългосрочно пребиваващия в другата държава-членка с цел да се поддържа семейното единство и да не се спъва упражняването на право на дългосрочно пребиваване. Държавите-членки следва да отделят специално внимание, що се отнася до членовете на семейството, на които може да бъде разрешено да придружат или да се присъединят към дългосрочно пребиваващите, на положението на пълнолетните деца в неравностойно положение и на родителите от първо коляно по низходяща линия, които са на тяхна издръжка.

(21) Държавата-членка, в която дългосрочно пребиваващият смята да упражнява своето право на пребиваване, следва да може да провери дали засегнатото лице отговаря на изискванията за пребиваване на нейна територия. Тя следва да може да провери също така дали засегнатото лице не представлява непосредствена заплаха за обществения ред и вътрешната сигурност, както и за общественото здраве.

(22) За да може упражняването на правото на пребиваване да не се окаже нищожно, дългосрочно пребиваващият следва да се ползва в тази втора държава-членка от същото отношение, при условията, определени с настоящата директива, като това, от което се ползва в държавата-членка, в която е придобил статут на дългосрочно пребиваващ. Отпускането на средства за социално подпомагане не накърнява възможността държавите-членки да оттеглят разрешението за пребиваване в случаите, в които съответното лице вече не отговаря на условията, определени с настоящата директива.

(23) Гражданите на трети страни следва да се ползват от предоставяне на възможността за получаване на статут на дългосрочно пребиваване в държавата-членка, в която са влезли или в която са решили да се установят, при условия, подобни на условията, които се изискват за неговото получаване в първата държава-членка.

(24) Като се има предвид, че целите на планираното действие, а именно въвеждането на условия за предоставяне и отменяне на статут на дългосрочно пребиваващ, както и свързаните с него права и въвеждането на условия за упражняване на правото на пребиваване в други държави-членки на дългосрочно пребиваващите, не може да се изпълнят в достатъчна степен от държавите-членки и в този смисъл те биха могли поради измерението и въздействието на това действие да бъдат по-добре реализирани на общностно равнище, тъй като могат да се предприемат мерки съгласно принципа за субсидиарност от член 5 на Договора. Съгласно принципа за пропорционалност, както е изложен в споменатия член, настоящата директива не надхвърля строго необходимото за постигане на нейните цели.

(25) Съгласно членове 1 и 2 от протокола за позицията на Обединеното кралство и Ирландия в приложение към Договора за Европейския съюз и Договора за създаване на Европейската общност и без да се засяга член 4 от споменатия протокол, тези държави-членки не участват в приемането на настоящата директива и не са обвързани, нито подчинени на нейното приложение.

(26) Съгласно членове 1 и 2 от протокола за позицията на Дания в приложение към Договора за Европейския съюз и Договора за създаване на Европейската общност Дания не участва в приемането на настоящата директива и не е обвързана, нито подчинена на нейното приложение,

ПРИЕ НАСТОЯЩАТА ДИРЕКТИВА:

ГЛАВА I:

ОБЩИ РАЗПОРЕДБИ

Член 1

Предмет

Настоящата директива определя:

а) условията за предоставяне и отменяне на статут на дългосрочно пребиваващ, предоставен от една държава-членка на граждани на трети страни, които пребивават легално на нейна територия, както и свързаните с това права, и

б) условията за пребиваване в държави-членки, различни от тази, която е предоставила статута на дългосрочно пребиваване на граждани от трети страни, ползващи се от този статут.

Член 2

Определения

За целите на настоящата директива:

- а) "гражданин на трета страна" означава всяко лице, което не е гражданин на Съюза по смисъла на член 17, параграф 1 от Договора;
- б) "дългосрочно пребиваващ" означава всеки гражданин на трета страна със статут на дългосрочно пребиваващ, предвиден в членове от 4 до 7;
- в) "първа държава-членка" означава държавата-членка, която е предоставила за първи път статут на дългосрочно пребиваващ на гражданин от трета страна;
- г) "втора държава-членка" означава всяка държава-членка, различна от тази, която е предоставила за първи път статут на дългосрочно пребиваващ на гражданин от трета страна, и в която този дългосрочно пребиваващ упражнява правото си на пребиваване;
- д) "член на семейството" означава гражданин на трета страна, който пребивава в съответната държава-членка съгласно Директива 2003/86/ЕО на Съвета от 22 септември 2003 г. за правото на събиране на семейството [5];
- е) "бежанец" означава всеки гражданин на трета страна, който се ползва от статут на бежанец, определен с Женевската конвенция за статута на бежанците от 28 юли 1951 г., изменена с Протокола от Ню Йорк от 31 януари 1967 г.;
- ж) "разрешение за пребиваване на дългосрочно пребиваващ в ЕО" означава разрешение за пребиваване, издадено от съответната държава-членка при получаване на статут на дългосрочно пребиваващ.

Член 3

Приложно поле

1. Настоящата директива се прилага спрямо граждани на трети страни, които легално пребивават на територията на една от държавите-членки.
2. Настоящата директива не се прилага спрямо граждани на трети страни, които:
  - а) пребивават с цел образование или професионална квалификация;
  - б) имат разрешение за пребиваване в държавата-членка по линията на временна закрила или са поискали разрешение за пребиваване със същия мотив и очакват решение по своя статут;
  - в) имат разрешение за пребиваване в държавата-членка по линията на субсидиарна форма на защита съгласно международните задължения, местното законодателство или практиките на държавите-членки или са поискали разрешение за пребиваване със същия мотив и очакват решение по своя статут;
  - г) са бежанци или са поискали да бъдат признати в качеството си на бежанци и молбата им все още не е обект на окончателно решение;
  - д) пребиваване изключително на основание от временно естество, например в качеството им на работещи по програми au pair или сезонни работници, или в качеството им на работници или служители, командирани от доставчик на услуги, за осигуряване на презгранични услуги, или в качеството им на доставчик на презгранични услуги или когато разрешението им за пребиваване е формално ограничено;
  - е) са с правен статут, който се урежда от разпоредбите на Виенската конвенция от 1961 г. за дипломатическите отношения, Виенската конвенция от 1963 г. за консулските отношения, Конвенцията от 1969 г. за специалните мисии или Виенската конвенция от 1975 г. за държавното представителство във взаимоотношенията с международните организации от всеобщ характер.
3. Настоящата директива се прилага, без да накърняват по-благоприятните разпоредби от:

- а) двустранни и многостранни спогодби между Общността или Общността и нейните държави-членки, от една страна, и трети страни — от друга страна;
- б) от вече сключените двустранни спогодби между държава-членка и трета страна преди датата на влизане в сила на настоящата директива;
- в) Европейската конвенция за установяването от 13 декември 1955 г., Европейската социална харта от 18 октомври 1961 г., изменената Европейска социална харта от 3 май 1987 г. и Европейската конвенция за правния статут на работника емигрант от 24 ноември 1977 г.

ГЛАВА II

СТАТУТ НА ДЪЛГОСРОЧНО ПРЕБИВАВАЩ В ДЪРЖАВА-ЧЛЕНКА

Член 4

Продължителност на пребиваване

1. Държавите-членки предоставят статут на дългосрочно пребиваващ на граждани на трети страни, които са пребивавали легално и без прекъсване на територията в рамките на пет години преди подаване на въпросната молба.

2. Периодите на пребиваване поради споменатите в член 3, параграф 2, букви д) и е) причини, не се отчитат при изчисляване на периода, посочен в параграф 1.

Относно случаите, покрити от член 3, параграф 2, буква а), когато някой гражданин на трета страна е получил разрешение за пребиваване, което му дава възможност да получи статут на дългосрочно пребиваващ, при изчисляването на периода, посочен в параграф 1, се отчита само половината от времето на пребиваване с образователна цел или професионална квалификация.

3. Периодите на отсъствие от територията на засегнатата държава-членка не прекъсват периода, посочен в параграф 1, и се отчитат при изчисляването му, когато са под шест последователни месеца и не надхвърлят общо десет месеца за посочения в параграф 1 период.

В случаите, основаващи се на особени или извънредни причини с временен характер и съгласно националното законодателство, държавите-членки могат да приемат, че даденият период на отсъствие, по-дълъг от посочения в първа алинея, не прекъсва периода, посочен в параграф 1. При тези условия държавите-членки не отчитат въпросния период на отсъствие при изчислението на посочения в параграф 1 период.

Чрез дерогация от втора алинея държавите-членки могат да отчитат при изчисляването на посочения в параграф 1 период периодите на отсъствие поради служебен ангажимент, включително в рамките на предоставяне на презгранични услуги.

Член 5

Условия, свързани с получаването на статут на дългосрочно пребиваващ

1. Държавите-членки изискват от гражданина на трета страна да представи доказателство, че разполага, за себе си и за членовете на своето семейство на негова издръжка:

а) с устойчиви и редовни доходи, достатъчни за покриване на собствените му и тази на членовете на семейството му издръжка, без да се прибягва до системата за социално подпомагане на съответната държава-членка. Държавите-членки изчисляват тези средства в съответствие с тяхното естество и постоянен характер и могат да вземат предвид минималното равнище на работната заплата и пенсията преди депозирането на молбата за получаване на статут на дългосрочно пребиваващ;

б) със здравна осигуровка, покриваща всички обичайни осигурителни случаи за гражданите на съответната държава-членка.

2. Държавите-членки могат да изискат гражданите на третите страни да отговарят на условията за интеграция съгласно тяхното национално право.

Член 6

Обществен ред и обществена сигурност

1. Държавите-членки могат да откажат предоставяне на статут на дългосрочно пребиваващ по причини, свързани с обществения ред и сигурност.

Когато се взема подобно решение, държавата-членка отчита сериозността или естеството на нарушението на обществения ред или обществената сигурност или опасността, която представлява съответното лице, като се взема предвид също и продължителността на пребиваване и съществуването на връзки с държавата, в която пребивава.

2. Отказът, посочен в параграф 1, не може да се оправдае с икономически съображения.

Член 7

Получаване на статут на дългосрочно пребиваващ

1. С цел получаване на статут на дългосрочно пребиваващ гражданинът на трета държава депозира молба при компетентния орган на държавата-членка, в която пребивава. Молбата се придружава от доказателствен материал, уточнен в националното законодателство, и с който се доказва изпълнението на условията, изброени в членове 4 и 5, както и при необходимост от валиден пътнически документ или легализирано копие на същия.

Между доказателствените материали, посочени в първа алинея, могат да фигурират и документи, които удостоверяват съответните жилищни условия.

2. При първа възможност и при всички случаи най-късно шест месеца след датата на депозиране на молбата компетентните национални органи уведомяват писмено заявителя за решението, което го засяга. Това решение се оповестява на съответния гражданин на трета страна съгласно процедурите за уведомяване на релевантното национално право.

В извънредни случаи, свързани със сложността при разглеждането на молбата, срокът, посочен в първа алинея, може да бъде продължен.

Наред с това засегнатото лице се информира за правата и задълженията си по силата на настоящата директива.

Всяко последствие от липса на решение при изтичането на срока, посочен в настоящата разпоредба, се урежда от националното законодателство на съответната държава-членка.

3. Ако условията, предвидени в членове 4 и 5 са изпълнени и ако лицето не представлява заплаха по смисъла на член 6, държавата-членка предоставя статут на дългосрочно пребиваващ на съответния гражданин на трета страна.

Член 8

Разрешение за пребиваване на дългосрочно пребиваващ в ЕО

1. Статутът на дългосрочно пребиваващ е постоянен, като се спазват условията на член 9.

2. Държавите-членки издават на дългосрочно пребиващия разрешение за пребиваване на дългосрочно пребиваващ в ЕО. Това разрешение е със срок на валидност най-малко пет години, като при изтичането му може да бъде автоматично подновено, а при необходимост това да става след представяне на молба.

3. Разрешението за пребиваване на дългосрочно пребиваващ в ЕО може да бъде издадено под формата на винетка-стикер или отделен документ. То се издава в съответствие с правилата и образеца, предвидени с Регламент (ЕО) № 1030/2002 на Съвета от 13 юни 2002 г. относно единния формат на разрешенията за пребиваване за гражданите на трети страни [6]. В графата "категория на разрешението за пребиваване" държавите-членки вписват "дългосрочно пребиваващ в ЕО".

Член 9

Отнемане или загуба на статут

1. Дългосрочно пребиващият губи правото си на статут на дългосрочно пребиваващ в следните случаи:

- а) констатиране на придобиване по нечестен начин на статут на дългосрочно пребиваващ;
- б) приемане на мерки за експулсиране при условията, предвидени с член 12;
- в) отсъствие от територията на Общността за период от дванадесет последователни месеца.

2. Чрез дерогация от параграф 1, буква в) поради особени причини или поради извънредни обстоятелства държавите-членки могат да предвидят отсъствия над дванадесет последователни месеца да не са причина за отнемане или загуба на статута.

3. Държавите-членки могат да предвидят дългосрочно пребиваващият да загубва правото си на статут на дългосрочно пребиваващ, в случаите, когато поради сериозното естество на извършените от него нарушения той представлява заплаха за обществения ред, дори това да не е основание за експулсиране по смисъла на член 12

4. Дългосрочно пребиваващият, който пребивава в друга държава-членка, съгласно глава III, губи правото си на статут на дългосрочно пребиваващ, получено в първата държава, веднага след като този статут му е предоставен в друга държава-членка по смисъла на член 23.

Във всички случаи след шестгодишно отсъствие от територията на държавата-членка, която му е предоставила статут на дългосрочно пребиваващ, съответното лице губи правото си на статут на дългосрочно пребиваващ в споменатата държава-членка.

Чрез дерогация от втора алинея съответната държава-членка може да предвиди поради особени причини дългосрочно пребиваващият да запази своя статут в споменатата държава-членка в случай на отсъствие над шест години.

5. По отношение на случаите, посочени в параграф 1, буква в) и в параграф 4, държавите-членки, които са предоставили статута, предвиждат опростена процедура за възстановяването на статут на дългосрочно пребиваващ.

Споменатата процедура се прилага, по-специално, спрямо лица, които са пребивавали във втората държава-членка за провеждане на обучение.

Условията и процедурата за възстановяване на статут на дългосрочно пребиваващ се определят от националното право.

6. Изтичането на разрешението за пребиваване на дългосрочно пребиваващ в ЕО не води по никакъв начин до отнемане или загуба на статут на дългосрочно пребиваващ.

7. Когато отнемането или загубата на статут на дългосрочно пребиваващ не води до експулсиране, държавата-членка разрешава на съответното лице да остане на нейна територия, ако то отговаря на условията, установени в националното законодателство и ако не представлява заплаха за обществения ред и обществената сигурност.

Член 10

Процедурни гаранции

1. Всяко решение за отхвърляне на молба за придобиване на статут на дългосрочно пребиваване или за отнемане на този статут следва да се обоснове. Това решение се оповестява на съответния гражданин на трета страна съгласно процедурите за уведомяване на националното право в тази област. В уведомлението се посочват начините за възражение, които има на разположение заинтересованото лице, както и срокът, в който може да го направи.

2. В случай на отхвърляне на молбата за придобиване на статут на дългосрочно пребиваващ, отнемане на този статут или неподновяване на разрешението за пребиваване съответното лице има право да упражни правото си на възражение пред съда на съответната държава-членка.

Член 11

Равноправно третиране

1. Дългосрочно пребиваващият се ползва от равноправно третиране с гражданите на държавата-членка по отношение на:

а) условията за достъп до работа по трудови правоотношения и работа на свободна практика, при условие че тези дейности не са дори временно свързани с упражняването на публична власт, както и с условията на заетост и работа, включително условията на освобождаване от работа и заплащане;

б) образованието и професионалната квалификация, включително осигуровки, стипендии за обучение съгласно националното законодателство;

- в) признаването на дипломи, удостоверения и други професионални квалификации съгласно приложимите национални процедури;
  - г) социалното осигуряване, социалното подпомагане и социалната закрила, така както са дефинирани в националното законодателство;
  - д) данъчните облекчения;
  - е) достъпа до стоки и услуги и предлагането на разположение на обществото на стоки и услуги, както и достъпът до процедурите за отпускане на жилище;
  - ж) свободата на съюзяване, сдружаване и членство в организация на трудещите се или на работодателите или всяка друга професионална организация, включително предимствата, които те предлагат, без да се засягат националните разпоредби в областта на обществения ред и обществената сигурност;
  - з) свободния достъп до цялата територия на съответната държава-членка, в границите, предвидени от националното законодателство по съображения за сигурност.
2. Относно разпоредбите на параграф 1, букви б), г), д), е) и ж) съответната държава-членка може да сведе равноправното третиране до случаите, в които мястото на регистриране или обичайно местопребиваване на дългосрочно пребиваващия или на членовете на неговото семейство, за придобиването на което той претендира, е на територията на държавата-членка.
3. Държавата-членка може да ограничи третирането наравно със своите граждани в следните случаи:
- а) държавата-членка може да запази ограничения по отношение достъпа до работа на трудови правоотношения или работа на свободна практика, когато съгласно нейното национално законодателство или действащото право на Общността тези дейности са запазени за нейните граждани, гражданите на Европейския съюз или Европейското икономическо пространство;
  - б) за предоставяне на достъп до образование или професионално обучение държавите-членки могат да изискат доказателство за съответно владееие на езика. Достъпът до висше образование е подчинен на предварителни специални условия в областта на образованието.
4. В областта на социалното подпомагане държавите-членки могат да сведат равноправното третиране до основните придобивки.
5. Държавите-членки могат да решат предоставянето на достъп до допълнителни придобивки в областите, посочени в параграф 1.
- Държавите-членки могат също така да решат да предоставят равноправно третиране в областите, покрити от параграф 1.

Член 12

Закрила срещу експулсиране

1. Държавите-членки могат да вземат решение за експулсиране по отношение на дългосрочно пребиваващ само ако той представлява реална и достатъчно сериозна заплаха за обществения ред и обществената сигурност.
2. Решението, посочено в параграф 1, не следва да се основава на икономически съображения.
3. Преди вземането на решение за експулсиране по отношение на дългосрочно пребиваващ държавите-членки отчитат следните фактори:
  - а) продължителност на пребиваване на тяхна територия;
  - б) възраст на съответното лице;
  - в) последствия за него и за членовете на неговото семейство;
  - г) връзки с държавата, в която пребивава или липсата на връзки с държавата по произход.
4. Когато е постановено решение за експулсиране, дългосрочно пребиваващият може да упражни правото си на възражение пред съда в съответната държава-членка.

5. На дългосрочно пребиваващия, който не разполага с достатъчно средства, се предлага съдебна помощ, равностойна на тази, която се полага на гражданите на държавата, в която пребивава.

Член 13

По-благоприятни национални разпоредби

Държавите-членки могат да издават разрешения за постоянно пребиваване или безсрочна валидност при по-благоприятни условия от установените с настоящата директива. Тези разрешения за пребиваване не предоставят достъп до право на пребиваване в останалите държави-членки, както е предвидено в глава III.

ГЛАВА III

ПРЕБИВАВАНЕ В ДРУГИ ДЪРЖАВИ-ЧЛЕНКИ

Член 14

Принцип

1. Дългосрочно пребиваващият придобива право на пребиваване за повече от три месеца на територията на държавите-членки, различни от тази, която му е предоставила статут на дългосрочно пребиваващ, доколкото определените в настоящата глава условия са изпълнени.

2. Дългосрочно пребиваващият може да пребивава във втора държава-членка на следните основания:

- а) упражняване на стопанска дейност в качеството си на работник или служител по трудови правоотношения или на свободна практика;
- б) с учебна или професионално-квалификационна цел;
- в) с друга цел.

3. Когато става дума за стопанска дейност в качеството му на работник или служител по трудови правоотношения или на свободна практика, посочени в параграф 2, буква а), държавите-членки могат да направят преглед на положението на пазара на труда у тях и да приложат националните процедури относно изискванията, свързани с назначаването на вакантно място или упражняването на такива дейности.

По съображения, свързани с политиката в областта на пазара на труда, държавите-членки могат да предоставят привилегии на граждани на Съюза, на граждани на трети страни, когато това се предвижда от законодателството на Общността, както и на граждани на трети страни, които пребивават легално и получават обезщетение за безработица в съответната държава-членка.

4. Чрез дерогация от параграф 1 държавите-членки могат да ограничат общия брой лица, които биха могли да получат право на пребиваване, при условие че приемът на граждани на трети страни стане обект на такива ограничения по силата на действащата правна уредба към момента на приемането на настоящата директива.

5. Настоящата глава не засяга пребиваването на дългосрочно пребиваващите на територията на държавите-членки:

- а) в качеството им на работещи или служители по трудови правоотношения, командировани от доставчик на услуги в рамките на презгранично предоставяне на услуги;
- б) в качеството им на доставчици на презгранични услуги.

Държавите-членки могат да вземат решение, в съответствие с националното си право, за условията, при които дългосрочно пребиваващите, желаещи да отидат във втора държава-членка, могат да упражняват стопанска дейност в качеството им на сезонни работници в тази държава-членка. Работещите на границата могат също да бъдат обект на особените разпоредби на националното право.

6. Настоящата глава не засяга законодателството на Общността в областта на приложимото спрямо граждани на трети страни обществено осигуряване.

Член 15

Условия за пребиваване във втора държава-членка

1. В най-кратки срокове и най-късно до три месеца от влизането си на територията на втора държава-членка дългосрочно пребиваващият депозира молба за разрешение за пребиваване пред компетентните органи на тази държава-членка.

Държавите-членки могат да приемат дългосрочно пребиваващият да представи молба за разрешение за пребиваване пред компетентните власти на втората държава-членка, като в същото време пребивава на територията на първата държава-членка.

2. Държавите-членки имат право да изискват от съответното лице да представи доказателствата, с които разполага, за:

а) устойчиви и редовни доходи, достатъчни за неговата издръжка и тази на членовете на неговото семейство, без да има нужда да прибегва до системата за социално подпомагане на съответната държава-членка. За всяка от категориите, посочени в член 14, параграф 2, държавите-членки изчисляват тези средства в съответствие с тяхното естество и постоянен характер и могат да вземат предвид минималното равнище на работните заплати и пенсии;

б) здравна осигуровка, обхващаща всички обичайни осигурителни случаи за гражданите на съответната държава-членка.

3. Държавите-членки могат да изискат гражданите на третите страни да отговарят на условията за интеграция съгласно тяхното национално право.

Това условие не се прилага, ако гражданите на трети страни са били длъжни да отговарят на тези условия за интеграция при получаването на статут на дългосрочно пребиваващи съгласно член 5, параграф 2.

Без да се засяга втора алинея, съответните лица могат да бъдат задължени да преминат езиков курс.

4. Молбата се придружава от доказателствени материали, които се определят от националното право и показват, че съответното лице отговаря на приложимите условия, както и от неговото разрешение за пребиваване и валиден пътнически документ или легализирани копия на същия.

Посочените в първа алинея документи може да включват и документи, свързани със съответното жилище.

По-конкретно:

а) в случай на упражняване на стопанска дейност втората държава-членка може да изиска от съответното лице представянето на:

i) когато е работник или служител по трудови правоотношения, доказателство, че разполага с трудов договор, декларация от работодателя, в която се уточнява, че лицето е назначено или предложение за трудов договор, съгласно условията, предвидени от националното законодателство. Държавите-членки уточняват коя от двете форми на доказване се изисква;

ii) когато е на свободна практика, доказателство, че разполага с необходимите средства, които се изискват съгласно националното право, за упражняване на стопанска дейност в това качество, като представи необходимите документи и разрешения;

б) когато се провежда учебен процес или професионална квалификация, втората държава-членка може да изиска от засегнатото лице да представи доказателство за записване в лицензирано заведение за провеждане на учебен процес или професионална квалификация.

Член 16

Членове на семейството

1. Когато дългосрочно пребиваващият упражни своето право на пребиваване във втора държава-членка и има вече създадено семейство в първата държава-членка, членовете на неговото семейство, които изпълняват изискванията, посочени в член 4, параграф 1 от Директива 2003/86/ЕО, имат право да го придружат или да се присъединят към него.

2. Когато дългосрочно пребиваващият упражни своето право на пребиваване във втора държава-членка и има вече създадено семейство в първата държава-членка, членовете на неговото семейство, различни от тези, посочени в член 4, параграф 1 от Директива

2003/86/ЕО, също могат да получат правото да го придружат или да се присъединят към него.

3. Относно депозирането на молбата за разрешение за пребиваване се прилага член 15, параграф 1.

4. Втората държава-членка може да изиска от членовете на семейството на дългосрочно пребиваващия да прибавят към неговата молба за разрешение за пребиваване:

а) своето разрешение за пребиваване на дългосрочно пребиваващ в ЕО или своето разрешение за пребиваване и валиден пътнически документ или легализирано копие на същия;

б) доказателство, че е пребивавал в качеството си на член на семейството на дългосрочно пребиваващ в първата държава-членка;

в) доказателство, че разполага с устойчиви и редовни доходи, покриващи неговата издръжка, без да има нужда да прибегва до социално подпомагане от съответната държава-членка или че дългосрочно пребиваващият разполага с такова за себе си, както и със здравна осигуровка, която покрива всички осигурителни случаи, валидни във втората държава-членка. Държавите-членки изчисляват тези средства в съответствие с тяхното естество и постоянен характер и могат да вземат предвид минималното равнище на работната заплата и пенсията.

5. Когато не е създадено семейство в първата държава-членка, се прилага Директива 2003/86/ЕО.

Член 17

Обществен ред и обществена сигурност

1. Държавите-членки могат да откажат пребиваване на дългосрочно пребиваващ или на членове на неговото семейство, когато заинтересованият представлява заплаха за обществения ред или обществената сигурност.

При вземане на съответното решение държавата-членка взема предвид сериозността на нарушението, било то на дългосрочно пребиваващия или на членове на неговото семейство срещу обществения ред или обществената сигурност или заплахата, която представлява въпросното лице.

2. Решението, посочено в параграф 1, не следва да се основава на икономически съображения.

Член 18

Обществено здраве

1. Държавите-членки могат да отхвърлят молба за пребиваване, депозирана от дългосрочно пребиваващ или от член от неговото семейство, ако въпросното лице представлява заплаха за общественото здраве.

2. Единствените заболявания, които биха могли да обосноват отказ за влизане и престой на територията на втората държава-членка, са болестите, определени в прилаганите документи на Световната здравна организация, както и други заразни инфекциозни или паразитни заболявания, доколкото в приемащата страна те са обект на разпоредби за защита по отношение на нейните граждани. Държавите-членки не могат да въвеждат нови ограничителни разпоредби и практики.

3. Появата на заболявания след издаването на първоначалното разрешение за пребиваване във втората държава-членка не може да бъде основание за отказ за подновяване на разрешението или експулсиране от територията ѝ.

4. Държавата-членка има право да изисква медицински преглед на лицата, посочени в настоящата директива, с цел да се увери, че те не страдат от болестите, посочени в параграф 2. Този медицински преглед, който може да бъде безплатен, няма редовен характер.

Член 19

Разглеждане на молбата и издаване на разрешение за пребиваване

1. За разглеждане на молбата компетентните национални органи разполагат със срок от четири месеца от датата на нейното депозиране.

Ако молбата не се придружава от изброените в членове 15 и 16 доказателствени материали или в извънредни случаи, свързани със сложността на разглеждането на молбата, посоченият в първа алинея срок може да бъде удължен за период не повече от три месеца. В този случай компетентните национални органи информират подалия молбата.

2. Ако условията, посочени в членове 14, 15 и 16 са изпълнени и при условията на разпоредбите, касаещи общественя ред, обществената сигурност и общественото здраве, посочени в членове 17 и 18, втората държава-членка издава на дългосрочно пребиваващия подновяемо разрешение за пребиваване. Това разрешение за пребиваване се подновява след изтичането на неговия срок, след подаване на молба, ако това се налага. Втората държава-членка информира първата държава-членка за своето решение.

3. Втората държава-членка издава на членовете на семейството на дългосрочно пребиваващия подновяемо разрешение за пребиваване със същия срок като това на дългосрочно пребиваващия.

Член 20

Процедурни гаранции

1. Всяко решение за отхвърляне на молбата за разрешение за пребиваване трябва да се обоснове. То се съобщава на съответния гражданин на трета страна съгласно процедурите за уведомяване на националното право в тази област. В уведомлението се посочват начините за възражение, които има на разположение заинтересованото лице, както и срокът, в който може да го направи.

Всички последствия от отсъствие на решение при изтичане на срока по член 19, параграф 1 следва да се уреждат от националното законодателство на съответната държава-членка.

2. В случай на отхвърляне на молбата за разрешение за пребиваване, неподновяването на разрешението за пребиваване или отнемането му, съответното лице има право да упражни правото си на възражение пред съда на съответната държава-членка.

Член 21

Режим на третиране във втората държава-членка

1. При получаването на разрешение за пребиваване, предмет на член 19, във втората държава-членка, дългосрочно пребиваващият се ползва в тази държава-членка с равноправно третиране в областите и в съответствие с условията, посочени в член 11.

2. Дългосрочно пребиваващите имат достъп до пазара на труда съгласно параграф 1.

Държавите-членки могат да предвидят лицата, посочени в член 14, параграф 2, буква а), да бъдат обект на ограничения по отношение на дейности като работници или служители по трудовоправни отношения, различни от тези, за които са получили право на пребиваване, при условията, уредени от националното законодателство и за период не повече от дванадесет месеца.

Държавите-членки могат да решат в съответствие с националното право условията, при които лицата, посочени в член 14, параграф 2, буква б) или в), могат да се ползват от достъп до работа по трудовоправни отношения или на свободна практика.

3. При получаването на разрешението за пребиваване, предвидено по силата на член 19, във втората държава-членка, членовете на семейството на дългосрочно пребиваващия се ползват в тази държава-членка от правата, предвидени с член 14 от Директива 2003/86/ЕО.

Член 22

Отнемане на разрешение за пребиваване и задължение за реадмисия

1. Доколкото гражданинът на трета страна не е получил статут на дългосрочно пребиваващ, втората държава-членка може да вземе решение за отказ от подновяване на разрешението за пребиваване или отнемане на разрешението и задължаване на

съответното лице и членовете на неговото семейство да напуснат нейната територия съгласно процедурите, включително експулсиране, в следните случаи:

- а) по съображения, свързани с обществения ред или обществената сигурност, като определените в член 17;
- б) когато условията, предвидени в членове 14, 15 и 16, не са изпълнени;
- в) когато гражданинът от трета страна не пребивава легално в съответната държава-членка.

2. Ако втората държава-членка предприеме една от мерките, посочени в параграф 1, първата държава-членка незабавно приема обратно и без формалности дългосрочно пребиваващия и членовете на неговото семейство. Втората държава-членка информира първата държава-членка за своето решение.

3. Докато гражданинът на трета страна не е получил статут на дългосрочно пребиваващ и без да засяга задължението за реадмисия, посочено в параграф 2, втората държава-членка може да приеме по отношение на него решение за експулсиране от територията на съюза съгласно член 12 и при предвидените в него гаранции само по сериозни съображения, свързани с обществения ред или обществената сигурност.

В този случай, когато се приема споменатото решение, втората държава-членка се съветва с първата държава-членка.

Когато втората държава-членка приема решение за експулсиране на гражданин на трета страна, тя взема необходимите мерки за ефективното изпълнение на това решение. При тези обстоятелства, втората държава-членка предоставя на първата държава-членка съответната информация относно прилагането на решението за експулсиране.

4. Решенията за експулсиране не могат да се съчетават със забрана за постоянен престой в случаите, посочени в параграф 1, букви б) и в).

5. Задължението за реадмисия, посочено в параграф 2, се прилага без оглед на оставената възможност на дългосрочно пребиваващия и членовете на неговото семейство за установяването му в трета държава-членка.

Член 23

Придобиване на статут на дългосрочно пребиваващ във втората държава-членка

1. При поискване втората държава-членка предоставя на дългосрочно пребиваващия статута, предвиден с член 7, при условията на членове 3, 4, 5 и 6. Втората държава-членка известява първата държава-членка за решението си.

2. Процедурата, определена в член 7, се прилага към депозирането и разглеждането на молба за придобиване на статут на дългосрочно пребиваващ във втората държава-членка. Член 8 се прилага към издаване на разрешението за пребиваване. В случай на отхвърляне на молбата са предвидени съответните процедурни гаранции, предвидени в член 10.

ГЛАВА IV

ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

Член 24

Докладване и клауза за преразглеждане

Периодично, но и първоначално не по-късно от 23 януари 2011 г., Комисията изготвя доклад до Европейския парламент и Съвета за прилагането на настоящата директива в държавите-членки и предлага, когато това се налага, необходимите изменения. Тези предложения за изменение се отнасят с приоритет до членове 4, 5, 9 и 11, както и до глава III.

Член 25

Точки за контакт

Държавите-членки определят точките за контакт, които отговарят за получаване и предаване на информацията, посочена в член 19, параграф 2, член 22, параграф 2 и член 23, параграф 1.

Държавите-членки осигуряват необходимото сътрудничество за обмен на информация и документите, посочени в първи параграф.

Член 26

Транспониране

Държавите-членки въвеждат в сила законовите, подзаконовите и административните разпоредби, необходими, за да се съобразят с настоящата директива, най-късно до 23 януари 2006 г. Те незабавно информират Комисията за това.

Когато държавите-членки приемат тези мерки, последните съдържат позоваване на настоящата директива или то се извършва при официалното им публикуване. Условието и редът на позоваване се определят от държавите-членки.

Член 27

Влизане в сила

Настоящата директива влиза в сила в деня на публикуването ѝ в Официален вестник на Европейския съюз.

Член 28

Адресати

Адресати на настоящата директива са държавите-членки в съответствие с Договора за създаване на Европейската общност.

Съставено в Брюксел на 25 ноември 2003 година.

За Съвета

Председател

G. Tremonti

[1] ОВ С 240 Е, 28.8.2001 г., стр. 79.

[2] ОВ С 284 Е, 21.11.2002 г., стр. 102.

[3] ОВ С 36, 8.2.2002 г., стр. 59.

[4] ОВ С 19, 22.1.2002 г., стр. 18.

[5] ОВ L 251, 3.10.2003 г., стр. 12.

[6] ОВ L 157, 15.6.2002 г., стр. 1.